

Onderwerp

Rijksvoorjaarsnota 2024 – Opschalingskorting, normeringssystematiek
Provinciefonds en compensatie inkomstenderving MRB

Kern mededeling:

De minister van Financiën heeft op 15 april de Voorjaarsnota 2024 aan de Tweede Kamer aangeboden. In deze Voorjaarsnota heeft het demissionaire kabinet meerdere beleidsplannen voor 2025 opgenomen die impact hebben voor de provinciale financiën, ook de jaren daarna.

De voorstellen gaan over het definitief schrappen van de opschalingskorting op het provincie- en gemeentefonds, het vervroegd invoeren van de zogeheten 'BBP-systematiek' als normeringssystematiek voor het provincie- en gemeentefonds en een compensatie van de inkomstenderving motorrijtuigenbelasting in de periode 2026-2030 vanwege een tariefkorting voor elektrische voertuigen.

Over deze beleidsplannen zijn de afgelopen weken intensieve gesprekken gevoerd tussen het demissionair kabinet, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO), met veel aandacht voor de samenhang van de beleidsvoorstellen en de consequenties ervan voor decentrale overheden. Dit is ervaren als een goede stap in de richting van gezonde interbestuurlijke en financiële verhoudingen. Die is nodig om als één overheid te kunnen focussen op onze maatschappelijke opgaven.

Op basis van een eerste berekening verwachten wij dat deze ontwikkelingen voor provincie Flevoland vanaf 2026 een structureel voordelig effect hebben. In 2025 zal er nog wel sprake zijn van een éénmalige verlaging van de inkomsten. Wij verwachten dat het daadwerkelijke financiële effect door het Rijk wordt verwerkt in de komende Meicirculaire van het Provinciefonds.

Tot slot zijn er in de voorjaarsnota 2024 meerdere aanvullende budgetten opgenomen voor beleidsterreinen die invloed hebben op het voorzieningenniveau voor onze inwoners en op de provinciale taken. Het betreft onder andere ondersteuning van het regionaal openbaar vervoer, klimaat en energie, uitvoeringskosten Omgevingswet.

Met deze mededeling over de belangrijkste beleidsvoornemens in de Voorjaarsnota 2024 hopen we u voldoende te informeren over de recente ontwikkelingen in de financiële verhoudingen met het Rijk.

Mededeling:

Wij lichten enkele voorstellen uit de Voorjaarsnota 2024 toe in de volgende alinea's. Het gaat om het afschaffen van de opschalingskorting, de nieuwe normeringssystematiek voor het provinciefonds, Rijkscompensatie voor inkomstenderving motorrijtuigenbelasting 2026-2030 en de ontwikkeling van het aantal specifieke uitkeringen (SPUK's).

Afschaffen van de opschalingskorting

Provincies en gemeenten pleiten al jaren voor de afschaffing van de opschalingskorting. De oploop van de opschalingskorting was in de periode 2022-2025 bevroren en verdwijnt nu definitief. Hierdoor komt vanaf 2026 structureel € 40 miljoen terug in het Provinciefonds. Voor het gemeentefonds

Registratienummer

3260066

Datum

16 april 2024

Expertiseteam

ETFIN

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Hofstra, H.J.

Ter kennisname aan PS en

burgerleden

gaat het om structureel € 675 miljoen. Het definitief afschaffen van de oploep van de opschalingskorting is vooral voor de gemeenten van groot financieel belang. In onze rol als toezichthouder op de gemeentefinanciën zien we dit als een goede bijdrage aan het behoud van het structureel begrotingsevenwicht van gemeenten.

Nieuwe normeringssystematiek voor provincie- en gemeentefonds

Provincies en gemeenten worden voor het grootste deel gefinancierd uit het provincie- en gemeentefonds. Het accres (de jaarlijkse groei) van het provinciefonds bewoog tot nu toe mee met de Rijksuitgaven, de trap-op/trap-af normeringssystematiek. Het Rijk zal nu vervroegd (van 2027 naar 2024) de accresontwikkeling van het provincie- en gemeentefonds koppelen aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP). Die ontwikkeling (groei of krimp) bestaat uit twee delen, namelijk het volume- en het prijsdeel. Met de BBP-systematiek wordt meer stabiliteit in de ontwikkeling van het provincie- en gemeentefonds verwacht, omdat het gebaseerd is op een 8-jaars historisch gemiddelde groei (volumedeel). Jaarlijks blijven de fondsen daarnaast meebewegen met de inflatie (prijsdeel).

Door de vervroegde invoering van de BBP-systematiek worden de accessen van het provinciefonds vanaf 2024 opnieuw berekend. Vooral in 2024 en 2025 valt het accres lager uit dan het huidige accres op basis van trap-op-trap-af. In de Voorjaarsnota compenseert het Rijk dit verschil in 2024 volledig en in 2025 tot een incidentele korting van € 40 miljoen op het provinciefonds. Vanaf 2026 zijn de BBP accessen en de huidige accessen vrijwel gelijk. Het blijft van belang dat het accres van het provinciefonds voldoende meebeweegt met de structurele kostenontwikkeling van de provinciale kerntaken.

De provincies hebben bij het Rijk meermaals kenbaar gemaakt zich zorgen te maken of de groei op basis van het BBP evenredig is met de kostenontwikkeling op de terreinen OV, Infrastructuur en Natuur. Het demissionair kabinet erkent dat er aanvullend onderzoek nodig is om vast te stellen of op deze drie terreinen aanvullende maatregelen nodig zijn. In de Voorjaarsnota zijn afspraken vastgelegd over gezamenlijk extra onderzoek naar de kostenontwikkeling en de provinciefondsontwikkeling op basis van de BBP-systematiek in het kader van een gezonde balans tussen taken en middelen

De nieuwe normeringssystematiek en het afschaffen van de opschalingskorting zorgen er niet voor dat de korting op de fondsen vanaf 2026 volledig verdwijnen. De komende periode zal (ook met het nieuwe kabinet) het gesprek nodig blijven over de balans tussen taken en middelen.

Rijkscompensatie voor inkomstenderving motorrijtuigenbelasting 2026-2030

Provincies heffen opcenten op de motorrijtuigenbelasting (MRB). In de Voorjaarsnota stelt het demissionair kabinet voor een verlaagd MRB-tarief voor elektrische voertuigen in te stellen voor de periode 2026 tot en met 2030 (60% oplopend naar 70%). Het huidige tariefbeleid blijft tot en met 2025 ongewijzigd. De tariefkorting vanaf 2026 werkt door in de inkomsten uit de provinciale opcenten en zou leiden tot een inkomstenderving voor provincies. Het kabinet heeft besloten de provincies hiervoor te compenseren. In de Voorjaarsnota is een totaalbedrag van € 656 miljoen opgenomen om de verwachte inkomstenderving in de periode 2026-2030 volledig te compenseren.

De toename van specifieke uitkeringen (SPUKS) wordt beperkt.

In de Voorjaarsnota is ook opgenomen dat bestaande specifieke uitkeringen (SPUK's) tegen het licht worden gehouden met de vraag of ze op korte termijn al kunnen worden opgenomen in het provincie- en gemeentefonds. Naast de lopende inspanningen om de Financiële verhoudingswet aan te passen en daarmee het uitkeringsstelsel te vernieuwen, zal een plan worden uitgewerkt om te komen tot doorlichting, uniformering en waar mogelijk het verminderen van het aantal (nieuwe) specifieke uitkeringen.

Mededeling

Bladnummer

3

Registratienummer

3260066

Afsluiting

Tot slot zijn er in de voorjaarnota 2024 meerdere aanvullende budgetten opgenomen voor beleidsterreinen die invloed hebben op het voorzieningenniveau voor onze inwoners en op de provinciale taken. Het betreft o.a. ondersteuning van het regionaal openbaar vervoer, klimaat en energie, uitvoeringskosten Omgevingswet.

Met bovenstaande informatie over de belangrijkste beleidsvoornemens in de Voorjaarsnota 2024 hopen we u voldoende te informeren over de recente ontwikkelingen in de financiële verhoudingen met het Rijk.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de Woo (ja/nee aangeven)
Nieuwsbericht VJN 160420242	3260069	Ja

Opschalingskorting geschrapt en stabiliteit in financieringssysteem.

De afgelopen weken zijn intensieve gesprekken gevoerd tussen het demissionair kabinet, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Als gevolg van deze gesprekken heeft het Rijk besloten om de opschalingskorting definitief te schrappen. Ook wordt vanaf 2024 een financieringssysteem vervroegd ingevoerd voor het provincie- en gemeentefonds dat gekoppeld is aan het Bruto Binnenlands Product (BBP). Daarnaast zullen provincies gecompenseerd worden voor het verlies aan motorrijtuigenbelasting in de periode 2026-2030. De provincies zien de gesprekken van de afgelopen tijd als een goede start van gezonde interbestuurlijke financiële verhoudingen.

Nieuw financieringssysteem voor provincies en gemeenten

Provincies en gemeenten worden voor het grootste deel gefinancierd uit het provincie- en gemeentefonds. De hoogte van dit fonds wordt bepaald door het financieringssysteem dat hieraan gekoppeld is. Op dit moment groeien en krimpen de fondsen mee met de uitgaven van het Rijk (trap-op-trap-af). Het demissionair kabinet heeft besloten dat het provincie- en gemeentefonds gekoppeld wordt aan het bruto binnenlands product (BBP). De koppeling van de fondsen aan de BBP stond gepland voor 2027 maar wordt vervroegd naar 2024. Het geldt dat provincies en gemeenten mislopen door het eerder omschakelen van financieringssysteem wordt door het Rijk bijna geheel gecompenseerd. Door de groei van het provincie- en gemeentefonds te koppelen aan de gemiddelde groei van het BBP over de afgelopen acht jaar, verwachten de overheden meer stabiliteit in de groei van het provinciefonds.

Gevolgen voor openbaar vervoer, infrastructuur en natuur

Zowel het demissionair kabinet als de provincies zien dat er extra onderzoek nodig is naar de vraag of de BBP-systematiek voldoende meebeweegt met de kosten van de beleidsterreinen openbaar vervoer, infrastructuur en natuur. Provincies moeten genoeg middelen hebben om hun maatschappelijke taken voor inwoners en andere partners uit te voeren. De provincies blijven hierover in gesprek met het Rijk om een goede balans tussen ambitie, taken, middelen en uitvoeringskracht te vinden.

Afschaffen van de opschalingskorting grote opluchting voor gemeenten

Gemeenten en provincies pleiten al jaren voor de afschaffing van de opschalingskorting. Een onterechte bezuiniging die vanaf 2026 voor grote problemen zou leiden, met name voor gemeenten. Het demissionair kabinet heeft besloten dat de korting op het provincie- en gemeentefonds definitief verdwijnt. Dit levert de provincies structureel 40 miljoen en de gemeenten 675 miljoen op. De provincies zijn vooral opgelucht dat gemeenten ontdaan zijn van deze last. Provincies zien namelijk toe op de gemeentefinanciën vanuit hun rol als toezichthouder.

Rijk compenseert verlies aan motorrijtuigenbelasting

Provincies heffen belasting via de motorrijtuigenbelasting (MRB) door een belastingtarief op het bezit van motorvoertuigen binnen hun provinciegrenzen. Mensen met een elektrische auto's krijgen een korting op deze belasting waardoor provincies belasting mislopen. Het Rijk wil deze korting verlengen en afbouwen naar 2030. Het geldt dat provincies hierdoor mislopen wordt gecompenseerd door het Rijk. De totale compensatie wordt toegevoegd aan het provinciefonds.